

ZPRACOVAL

Ing. Martin Mrázek (1997)

© TMB MCK, 2011

OBSAH

Popis předmětu

Průzkum

Konzervátorsko-restaurátorský záměr

Konzervátorsko-restaurátorský zásah

Doporučení pro uchování a zacházení s předmětem

Plastika po konzervátorsko-restaurátorském zásahu

POPIS PŘEDMĚTU

Dekorační plastika Amazonky na koni v boji s panterem. Autorem je akademický malíř a sochař prof. August Kiss, narozený 11. 10. 1802 v Paprozanu, zemřel v Berlíně 24. 3. 1865. Od roku 1825 byl žákem C. D. Raucha. Plastika o rozměrech 1600 x 600 x 1 500 mm včetně kopí byla odlita v Berlíně v roce 1841 firmou M. Geiss jako model pro sochu životní velikosti. Tato socha byla v roce 1851 na světové výstavě v Londýně vyznamenána jednou z hlavních cen. V současnosti je originál bronzové sochy v životní velikosti umístěn v Berlíně Altes museu. Zinkovou plastiku zakoupili bratři Kleinové pro dekorativní účely do svého paláce na náměstí Svobody č. 15 v Brně. V časopise Strojnický obzor (ročník 1932, číslo 24, str. 385) ve článku „Litina jako architektonický stavební materiál“ uvádí autor akademik Píšek rozsah poškození dekorační plastiky Amazonky. Dne 22. 5. 1974 darovala Konekta Brno plastiku do sbírky TMB, č. inv. 0432-117, č. přír. 227/1979. V té době již chyběla ruka až nad loketní kost a další drobnosti, např. palec pravé nohy, pramínek vlajících vlasů.

Stav plastiky před konzervováním-restaurováním, chybějí uvedené části

Průzkum

Celá plastika je odlita ze zinkové slitiny následujícího složení:

- Pb 0,5 %
- Al 1,0 %
- Mn 0,5 %
- Zn zbytek

Skládá se z tvarově jednoduchých dílů spojených pájením měkkou pájkou. Ohon koně má montovanou ocelovou vnitřní výztuhu přichycenu v levé noze koně. Plastika vyniká bohatým a náročným cizelováním. Povrch plastiky je značně zkorodovaný.

Při předběžném průzkumu za účelem návrhu postupu rekonstrukce chybějících částí byl zjištěn tento stav:

- Chybějící části:
 - pravá ruka s napřaženým kopím (nad loketní kost)
 - pravý i levý vlající cíp čepice
 - palec pravé nohy
 - konce koňského ohonu
 - koňský ohon je odlomen i s ocelovou výztuhou
- Plastika je pokryta oxidy kovů přirozeného stárnutí materiálu a znečištěna působením povětrnostních vlivů.
- Absence odborné údržby.

KONZERVÁTORSKO-RESTAURÁTORSKÝ ZÁMĚR

- Mechanicky očistit povrch plastiky. Na základě fotografií a ostatní dokumentace originálu bronzové sochy vytvořit hliněné a sádrové modely chybějících dílů. Po schválení jejich tvarů a rozměrů vytvořit formy pro výrobu voskových modelů technologie Investment Casting. Voskové modely znovu spasovat na jejich místa a připravit pro odlití z kovu.
- Po odlití použít technologii Investment Casting (vytavitelný model), která jako jediná splňuje náročné požadavky na jakost odlévaných dílů. Složení materiálu připravit dle zjištěného rozboru. Odlité části očistit od zbytků formovací směsi, odřezat vtokové kanály a pájením měkkou pájkou připravit na požadovaná místa.
- Kopí z chybějící ruky vyrobit z ocelové kulatiny vhodného průměru a osadit hrotem vyrobeným výše popsaným způsobem.
- Spájené spoje přecizelovat a připravit plastiku k tryskání. Otryskáním nízkým tlakem abrazivem kulatého zrna odstranit korozní zplodiny a sjednotit povrch doplněných částí a pájených spojů.
- Celou plastiku napatinovat a opatřit konzervačním nátěrem.
- Sousoší umístit do interiéru a zajistit běžný konzervační režim.

Zhotovení sádrových a voskových modelů pro zhotovení kopie ruky

Odlitá zinková pravá ruka Amazonky

KONZERVÁTORSKO-RESTAURÁTORSKÝ ZÁSAH

- Celý povrch sousoší byl mechanicky očištěn mosazným kartáčem od nečistot. Ve spolupráci s SŠUŘ v Brně byly vytvořeny hliněné modely chybějících částí plastiky. Po schválení byly podle těchto návrhů zhotoveny sádrové matečné modely pro výrobu silikonkaučukových forem. Pomocí těchto forem byly zhotoveny modely ze směsi mikrokrystalických vosků pro použití technologie vytavitelného modelu.

- Následovalo připevnění voskových modelů na vtokový kůl. V případě ruky bylo zhotoveno lité keramické jádro za účelem vytvoření dutiny odlitku a tamtéž připojen vtok.
- Sestavy byly postupně namáčeny do formovací směsi a sušeny až do vytvoření dostatečné tloušťky složeniny.
- Výroba keramických samonosných skořepin.
- Odlití forem. Modelová hmota byla odstraněna vroucí vodou a skořepiny byly připraveny k žíhání a odlití. Žíhání na teplotu 800 °C odstranilo zbytky modelové hmoty a skořepiny byly za teploty kovu 670 °C odlity. Po odstranění skořepiny se odřezané součásti připravily k pájení.
- Na připravenou kulatinu byl osazen hrot kopí. Na pečlivě očištěná místa byly měkkou pájkou připájeny odlité části plastiky. Odlomený ohon byl osazen na místo a připevněna výztuha.
- Po precizelování spojů byla plastika otryskána jemným pískem plaveného charakteru. Povrch se tak očistil od zplodin koroze a sjednotil se.
- Sousoší bylo opatřeno nátěrem, který sloužil jako konzervační a současně vytvořil žádanou patinu. Celý postup byl zdokumentován.
- Na základě uznání oprávněného nároku byla plastika po konzervátorsko-restaurátorském zásahu znovu umístěna na původní místo v zrcadle schodiště Kleinova paláce, nám. Svobody 15, Brno. V současné době je plastika umístěna ve vstupní hale Technického muzea v Brně a v Kleinově paláci je umístěna kopie této plastiky.

ZÁVĚREČNÉ DOPORUČENÍ

Sousoší Amazonka na koni v boji s panterem je opět kompletní jako v době svého vzniku. Doplněné části jsou pečlivě zdokumentovány a je možné je přesně identifikovat, případně i odstranit. Doporučujeme jednou ročně kontrolu stavu předmětu odborným konzervátorem-restaurátorem a obnovu konzervace povrchu. Je třeba zabránit kontaktu povrchu s lidským potem, dotykem rukou.

Detail plastiky po doplnění chybějících částí a celkovém konzervování-restaurování

¹ V současné době je plastika umístěna ve vstupní hale Technického muzea v Brně a v Kleinově paláci je umístěna kopie této plastiky